

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 12 juni 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till vissa ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m., dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 och 9 §§ lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 42—44 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1946) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna

dels till Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete ett förslagsanslag av 348 000 kronor,

dels till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor,

dels ock till Bidrag till fiskares försäkring ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t genom en den 3 maj 1946 dagtecknad proposition, nr 265, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1946/47 såsom förslagsanslag anvisa

dels till Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete 336 000 kronor,

dels till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. 3 900 000 kronor,

dels ock till Bidrag till fiskares försäkring 160 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t genom en den 3 maj 1946 dagtecknad proposition, nr 251, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 6 och 9 §§ lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete,

2) förordning om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. samt om fortsatt giltighet av förordningen, samt

3) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.,

dels ock medgiva att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., må för tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december 1947 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

I anledning av propositionen nr 251 ha väckts två motioner, nr 344 i första kammaren av herr *Sundvik* och nr 523 i andra kammaren av herr *Dahlgren m. fl.*

I motionen I: 344 föreslås ett tillägg till 6 § första stycket 1) a) lagen den 17 juni 1916 om olycksfall i arbete, så att lagtexten skulle erhålla följande ändrade lydelse:

Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall på grund av försäkringen till honom i ersättning utgivas:

1) om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan:

a) så länge sjukdomen varar: erforderlig läkar- och sjukhusvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel, såsom kryckor, enklare konstgjorda lemmar, glasögon och dylikt;

— — —

Det i motionen I: 344 föreslagna tillägget har här kursiverats.

I motionen II: 523 hemställes att riksdagen måtte besluta, att 6 och 9 §§ lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete jämte ikraftträdandebestämmelser skola erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Har arbetare — — — ersättning utgivas:

1) om olycksfallet — — — av arbetsförmågan:

a) så länge — — — och dylikt;

b) under förutsättning — — — följande tabell:

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
—	1 485	4	—
1 485	1 755	4	50
1 755	2 025	5	—
2 025	2 295	5	50
2 295	2 565	6	—
2 565	2 835	6	50
2 835	3 105	7	—
3 105	3 375	7	50

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
3 375	3 645	8	—
3 645	3 915	8	50
3 915	4 185	9	—
4 185	4 455	9	50
4 455	4 725	10	—
4 725	—	10	50

2) om olycksfallet — — — höjande av arbetsförmågan.
 På därom — — — gällande beräkningsgrunder.
 Kan vid — — — den skadade.
 På grund — — — av arbetsförmågan.

9 §.

Den årliga — — — vilket olycksfallet inträffat.
 Har den — — — ej inträffat.
 Utgöres avlöning — — — finnas tillämpliga.

Överstiger den årliga arbetsförtjänsten fyratusenåttahundra kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten ettusenfyrahundraåttiofem kronor skall den beräknas till detta belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1946.

Propositionen nr 251 har, i vad angår det föreslagna medgivandet rörande viss dyrtidskompensation, hänvisats till statsutskottet. I övrigt har propositionen hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet. Propositionen nr 265 har hänvisats till statsutskottet.

Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet ha propositionerna nr 251 och 265 samt motionerna I: 344 och II: 523 hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott.

Beträffande de skäl som utöver vad nedan angives anförts till stöd för de genom propositionerna framlagda förslagen ävensom i fråga om de skäl motionärerna andragit till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till propositionerna och motionerna.

Inledning.

Med skrivelse den 21 februari 1946 har socialvårdskommittén avgivit förslag angående dels provisorisk höjning av vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete och förordningarna om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, dels fortsatt giltighet av gällande förordning angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

I vad socialvårdskommitténs förslag avser ersättningar enligt förordningarna om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, har detsamma upptagits till övervägande inom försvarsdepartementet.

Yttranden över socialvårdskommitténs förslag ha efter remiss avgivits av

socialstyrelsen, riks försäkringsanstalten, försäkringsrådet, pensionsstyrelsen, statskontoret, statens arbetsmarknadskommission, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening.

Gällande bestämmelser.

Enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete är i princip envar arbetare försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall. Kostnaderna för försäkringen bestridas, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivarna (1 §). Försäkringen äger rum i riks försäkringsanstalten eller ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som för ändamålet bildats av arbetsgivare (4 §). Arbetsgivare äger försäkra arbetare även för olycksfall utom arbetet (35 §).

Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall till honom utgivas ersättning enligt 6 § i lagen. Om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, skall utgivas dels läkarvård, läkemedel m. m., dels ock — under förutsättning att sjukdomen varat mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet och att arbetsförmågan nedsatts med minst en fjärdedel — sjukpenning från och med dagen efter olycksfallet. Sjukpenning vid förlust av arbetsförmågan bestämmes i förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst på sätt framgår av följande tabell; vid nedsättning av arbetsförmågan utgår motsvarande lägre belopp.

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
—	675	1	50
675	945	2	—
945	1 215	2	50
1 215	1 485	2	75
1 485	1 755	3	25
1 755	2 025	3	50
2 025	2 295	4	—
2 295	2 565	4	50
2 565	2 835	5	—
2 835	3 105	5	50
3 105	3 375	6	—
3 375	3 645	6	50
3 645	—	7	—

Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, skall utgå livränta med ett årligt belopp, motsvarande vid förlust av arbetsförmågan två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst och vid nedsättning av arbetsförmågan det

lägre belopp, som svarar mot nedsättningen. Kräver den skadades tillstånd särskild vård, må med hänsyn därtill livräntan bestämmas till högre belopp än nyss nämnts men dock ej till belopp överstigande den årliga arbetsförtjänsten. Till underhåll av konstgjorda lemmar m. m. kan utgå visst tillägg till livräntan, och ersättning kan jämväl utgå för behandling, som erfordras för höjande av arbetsförmågan. På därom gjord ansökan må försäkringsrådet, när synnerliga skäl därtill äro, besluta att i stället för livränta eller del därav skall utgivas ett kapital för en gång.

Den skadade är enligt 6 § väl berättigad till erforderlig läkarvård jämte läkemedel men icke till vård å sjukvårdsanstalt. Enligt 10 § äger emellertid försäkringsinrättning, i vilken den skadade är försäkrad, rätt att när helst och under så lång tid, sådant finnes lämpligt, bereda honom vård å sjukvårdsanstalt. Den skadade må dock icke utan sitt medgivande intagas å sjukvårdsanstalt, såvida ej skadan kräver vård å sådan anstalt. Har den skadade intagits å sjukvårdsanstalt äger försäkringsinrättningen att, med skäligt hänsynstagande till den skadades försörjningsplikt mot maka och vissa anhöriga, till täckande av kostnaden för vården, å sjukpenning, som under tiden för vården tillkommer den skadade, avdraga högst hälften.

Har olycksfallet medfört arbetarens död, skall jämlikt 7 § utgivas dels begravningshjälp, dels livräntor till vissa efterlevande. Begravningshjälp utgör en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej mindre belopp än 250 kronor. Livränta till änka och i vissa fall änklings utgör en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, livränta till barn (adoptivbarn) under sexton års ålder en sjättedel och livränta till föräldrar (adoptivföräldrar), som varit för sitt uppehälle väsentligen beroende av den avlidnes arbete, högst en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Det sammanlagda årliga livräntebeloppet må icke överstiga två tredjedelar av den årliga arbetsförtjänsten. Livränta till änka eller änklings utgår så länge livräntetagaren lever ogift; ingår livräntetagaren före fyllda sextio år nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Överstiger den skadades årliga arbetsförtjänst 3 900 kronor, tages — vid bestämmande av livränta eller begravningshjälp — det överskjutande beloppet icke i beräkning; understiger arbetsförtjänsten 450 kronor, skall den beräknas till detta belopp (9 §).

Enligt *kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete å arbetare, som användas till arbete för statens räkning*, utgår till dylika arbetare, som skadas till följd av olycksfall i arbetet, under vissa förutsättningar ersättning av statsmedel enligt bestämmelserna i 1916 års lag.

Den, som är försäkrad för olycksfall i arbete, skall enligt *lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar* anses vara försäkrad jämväl för i nämnda lag angivna sjukdomar. Beträffande försäkring enligt sagda lag äga bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen med vissa undantag motsvarande tillämpning. Jämväl för bestämmande av ersättning enligt

förordningen den 28 juni 1941 (nr 595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, äro grunderna i olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringslagarna avgörande.

Enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. skall under vissa förutsättningar dyrtidstillägg utgå till den som äger rätt till ersättning enligt i förordningen angiven lag eller författning eller, på grund av Kungl. Maj:ts förordnande, enligt grunderna i sådan lag eller författning.

I förordningen avsedda lagar och författningar äro enligt 2 § följande: lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete; förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete; kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning; kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.; förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig; kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar; förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.; förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.; kungörelsen den 8 april 1938 (nr 112) angående viss tillämpning av 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete beträffande livräntor till arbetare, som före år 1937 skadats i arbete för statens räkning; samt förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

I 3 § första stycket av förordningen stadgas, att dyrtidstillägg utgår med 40 procent av förmånens belopp å sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89), kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) eller, såvitt angår ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom som drabbat värnpliktig, förordningen den 18 juni 1927 (nr 234).

Enligt andra stycket av 3 § gäller, att dyrtidstillägg utgår med 20 procent av förmånens belopp å sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) i anledning av olycksfall eller sjukdom, som före den 1 januari 1941 drabbat vid försvarsväsendet fast anställd, samt å livränta enligt annan i 2 § angiven lag eller författning än som nämnts i första stycket

av 3 § i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941. Dyrtidstillägg å livränta, som utgår enligt annan författning än förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), skall fortfa ra att utgå utan hinder dä rav att livräntan för viss tid utbytes mot sjukpenning.

Dyrtidstillägg å sjukpenning eller livränta skall — enligt tredje stycket av 3 § — i fall som i andra stycket av paragrafen avses icke utgå, därest arbetsförmågan icke är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägg utgår jämväl å livränta, som utgives av arbetsgivare, vilken enligt gällande bestämmelser står självrisk, men däremot icke å livränta, som grundas på frivillig försäkring.

Dyrtidstillägg bestrides av statsmedel samt bestämmes och utgives av riksförsäkringsanstalten. Bolag, som avses i 4 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete, åligger dock att samtidigt med utbetalning av livränta förskottsvis utgiva dyrtidstillägg dä rå enligt förordningen (4 §).

De bestämmelser i lag eller författning, som gälla beträffande ersättning, varå dyrtidstillägg utgår enligt förordningen, skola i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägget (5 §).

De närmare föreskrifter som, utöver vad förordningen innehåller, finnas erforderliga för förordningens tillämpning, meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av riksförsäkringsanstalten (6 §).

Förordningen trädde i kraft den 1 januari 1944 — tidigare gällde förordning den 19 december 1941 (nr 942) i samma ämne — och skulle gälla till och med den 31 december 1945 men har genom förordning den 1 juni 1945 (nr 268) givits fortsatt giltighet för tiden till och med den 31 december 1946.

Enligt förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m. skall i stort sett på enahanda sätt som enligt förutnämnda förordning den 30 juni 1943 (nr 449) utgå dyrtidstillägg till den som äger rätt till livränta på grund av försäkring enligt kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) eller nyssnämnda förordning den 11 juni 1918 (nr 375). Livräntetagare, som åtnjuter tillägg enligt kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375), är berättigad till dyrtidstillägg jämväl å tillägget. Dyrtidstillägget utgår å livränta eller livräntetillägg i anledning av olycksfall i arbete, som inträffat före den 1 juli 1942, därest den skadades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägget utgör 20 procent.

Jämväl denna förordning angående dyrtidstillägg gäller — sedan dess giltighetstid förlängts genom förordning den 1 juni 1945 (nr 269) — till och med den 31 december 1946.

På förslag av Kungl. Maj:t — i propositionerna nr 294/1943 och nr 152/1945 — har riksdagen vidare medgivit, att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, vore berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycks-

falls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., finge för tiden från och med den 1 januari 1944 till och med den 31 december 1946 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppginge till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent. I brev till statskontoret, senast den 1 juni 1945, har Kungl. Maj:t förordnat, att dyrtidskompensation i enlighet med vad sålunda angivits skulle utgå.

Socialvårdskommittén.

I sin förenämnda skrivelse den 21 februari 1946 har socialvårdskommittén framlagt förslag om en provisorisk höjning av maximibeloppen för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen och därmed sammanhörande författningar. Förslaget innebär dels en höjning av det maximibelopp, vartill den årliga arbetsförtjänsten må beräknas, från 3 900 till 4 800 kronor och dels en utökning av antalet sjukpenningklasser med fyra, varigenom sjukpenningens högsta belopp kommer att stiga från 7 till 9 kronor. De nya bestämmelserna skola enligt förslaget äga tillämpning å olycksfall, som inträffa efter den 30 juni 1946.

Socialvårdskommittén har i sin motivering för vad sålunda föreslagits erinrat, att nu gällande bestämmelser angående storleken av ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen antogos vid 1941 års riksdag samt att därefter vid 1944 och 1945 års riksdagar frågor förevarit om förbättring av ersättningarna enligt samma lag. Vid 1944 års riksdag yrkades sålunda i en inom andra kammaren väckt motion, nr 220, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning angående åtgärder för att vid olycksfall, varav död eller invaliditet följt, bereda större och barnrika familjer bättre ekonomisk och social trygghet. Andra lagutskottet, som behandlade motionen, anförde i sitt av riksdagen godkända utlåtande, nr 45, att de livräntor som utgavos jämlikt olycksfallsförsäkringslagen ofta vore att anse såsom otillräckliga i de fall där de utginge till större familjer, som för sin utkomst vore helt beroende av livräntorna, men att, med hänsyn till socialvårdskommitténs arbete med revision av lagen, anledning enligt utskottets mening saknades att göra någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet. — Vid 1945 års riksdag hemställdes i en inom andra kammaren väckt motion, nr 309, under hänvisning till de under senare år inträffade höjningarna i levnadskostnads- och lönenivåerna, att riksdagen måtte anhänga att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning angående höjning av sjukpenning och livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen samt skyndsamt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I sitt av riksdagen godkända utlåtande, nr 53, över motionen anförde andra lagutskottet, att spörsmålet angående storleken av ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen vore förtjänt av synnerlig uppmärksamhet och att en förbättring av ersättningarna i vissa hänseenden otvivelaktigt framstode såsom önskvärd men att, då frågan redan vore föremål för utredning inom socialvårdskom-

mittén, anledning saknades att göra någon framställning till Kungl. Maj:t i motionens syfte. Utskottet ville emellertid understryka angelägenheten av att utredningen rörande revision av olycksfallsförsäkringslagen bedreves så skyndsamt som möjligt.

Socialvårdskommittén har för egen del anfört, att kommittén i anslutning till andra lagutskottets i nyssnämnda utlåtande nr 45/1944 uttalade uppfattning funne det angeläget, att en förbättring av olycksfallsersättningarna komme till stånd för familjeförsörjarnas del. Enligt kommitténs mening borde vid revisionen av olycksfallsförsäkringslagen införas bestämmelser om familjetillägg enligt de grunder, som komme att gälla för den obligatoriska sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. De av 1941 års befolkningsutredning föreslagna allmänna barnbidragen komme att bli av betydelse vid avvägandet av familjetilläggens storlek, men de syntes icke göra dylika tillägg överflödiga. Även dödsfallslivräntorna borde förbättras, i vart fall på sådant sätt att de efterlevande erhöle bättre hjälp under en övergångstid. Olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser om livräntor borde även i andra avseenden bli föremål för omprövning. Dessa frågor kunde dock icke upptagas till behandling förrän det av kommittén framlagda förslaget till ny folkpensioneringslag behandlats av statsmakterna.

Vidare framhåller socialvårdskommittén, att den inträdda höjningen av lönenivån kunde i och för sig anses motivera, att arbetsförtjänstens maximum enligt olycksfallsförsäkringslagen höjdes tämligen avsevärt.

Vid frågans övervägande borde emellertid enligt kommittén hänsyn tagas även till sjukhjälpens tilltänkta konstruktion inom den allmänna sjukförsäkringen. Kommittén har härutinnan anfört, att kommittén vid utformande av sitt förslag till allmän sjukförsäkring (SOU 1944: 15) ständigt haft sin uppmärksamhet fäst på möjligheten av en samordning mellan sjukförsäkringen och den sociala olycksfallsförsäkringen, vilken enligt kommitténs mening vore i högsta grad önskvärd. Kommittén hade funnit, att en samordning mellan en allmän sjukförsäkring enligt de i förslaget förordade principerna och försäkringen för olycksfall i arbete borde kunna genomföras på sådant sätt att avsevärda fördelar i vissa avseenden vunnas. Även med avseende på yrkessjukdomsförsäkringslagens tillämpningsområde skulle en dylik samordning bli av icke oväsentlig betydelse. En grundförutsättning för en sådan rationell samordning, som kommittén tänkt sig, vore att sjukhjälpsförmånerna från de båda försäkringsgrenarna bleve i stort sett desamma åtminstone under de första veckorna av sjukhjälpstiden. Sedan kommitténs betänkande angående den allmänna sjukförsäkringen avgivits, hade ett nytt läge uppkommit efter det att en inom socialdepartementet utarbetad promemoria med vissa alternativ till kommitténs förslag beträffande grunderna för kontant sjukhjälp blivit framlagd. På grund härav hade kommittén funnit nödvändigt att i avvaktan på sjukförsäkringens definitiva utformning uppskjuta sitt slutliga ståndpunktstagande till frågan om samordningen och om den lämpliga storleken av sjukhjälp m. m. enligt olycksfallsförsäkringslagen och de med denna lag sammanhörande författningarna.

Kommittén har vidare erinrat, att enligt alternativ I i förenämnda departementspromemoria angående sjukförsäkringen sjukpenningen i högsta klassen, det vill säga då den försäkrades årsinkomst av förvärvsarbete uppginge till lägst 4 500 kronor, skulle utgöra 7 kronor. I alternativ II utgjorde sjukpenningen till vuxna män från den obligatoriska försäkringen endast 3 kronor 50 öre för dag; härtill skulle under vissa förutsättningar kunna komma ett tillägg av högst 4 kronor 50 öre på grund av frivillig komplementförsäkring. Enligt båda alternativen kunde till sjukpenningen komma familjetillägg, utgörande — med vissa begränsningar — 2 kronor för make och 1 krona för barn. Med anledning av befolkningsutredningens förslag om allmänna barnbidrag syntes en sänkning av nämnda tillägg för barn få övervägas.

I anslutning härtill har kommittén anfört, att en höjning av sjukpenningens maximibelopp enligt olycksfallsförsäkringslagen för såväl ensamstående som familjeförsörjare kunde komma att försvåra en ändamålsenlig gradering framdeles av olycksfallsersättningarnas storlek efter försörjningsskyldighet. Detta utgjorde ett tungt vägande skäl för att den ifrågasatta höjningen borde få avseende endast på familjeförsörjare. En sådan differentiering vore emellertid icke lämplig ur andra synpunkter. En gradering av ersättningarna efter den skadades försörjningsplikt torde föranleda avsevärda praktiska svårigheter så länge skaderegleringen vore så centraliserad som för närvarande. Även försäkringsavgifternas bestämmande torde med nu gällande grunder compliceras om vissa speciella ersättningsklasser infördes för familjeförsörjare.

På de angivna skälen har socialvårdskommittén funnit det icke vara lämpligt att de ifrågasatta ersättningsförhöjningarna förbehållas familjeförsörjare. I stället har kommittén ansett en generell höjning av maximibeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning böra övervägas. Om maximibeloppet liksom år 1941 höjdes med 900 kronor, d. v. s. till 4 800 kronor, skulle utrymme erhållas för fyra nya sjukpenningklasser, varigenom sjukpenningens högsta belopp stige från 7 till 9 kronor. En sådan förhöjning måste emellertid bli av provisorisk natur och omprövas vid införande av familjetillägg. Enär svårigheter alltid vore förenade med en sänkning av förmåner från en socialförsäkring, kunde anledning finnas till viss betänklighet mot en provisorisk höjning av ersättningarna på dylikt sätt. Med hänsyn härtill syntes bestämmelserna böra, till markerande av deras tillfälliga natur, intagas i en provisorisk lag, och i motiven borde understrykas, att bestämmelserna icke vore avsedda att vara normerande i fråga om sjukpenningens storlek för icke-försörjare i den kommande definitiva lagstiftningen.

Ytterligare ändringar beträffande grunderna för bestämmandet av ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen har kommittén icke ansett sig böra föreslå i detta sammanhang. Enligt ett av kommittén framlagt förslag till lag angående provisorisk ändring i vissa delar av lagen om försäkring för olycksfall i arbete skola bestämmelserna i fråga träda i kraft den 1 juli 1946. Ersättningsanspråk på grund av olycksfall, som inträffat före nämnda dag, skola bedömas enligt äldre lag.

Några beräkningar rörande kostnaderna för de ifrågasatta ersättningsförbättringarna har kommittén icke framlagt, enär de för sådana beräkningar erforderliga uppgifterna om de skadades fördelning på olika inkomstklasser icke kunnat erhållas ur föreliggande statistik över olycksfall i arbete. Kostnadsökningen har emellertid ansetts icke behöva föranleda avgörande belänkligheter, enär den icke vore av större räckvidd än som kunde anses svara mot lönenivåns höjning.

Tre av kommitténs ledamöter, herrar *Hagård*, *Hartmann* och *Skoglund*, ha i avgivet särskilt yttrande anfört följande.

Vi ha deltagit i kommitténs beslut att provisoriskt rekommendera fyra nya klasser för sjukpenningen i olycksfallsförsäkringen och därvid huvudsakligen tagit hänsyn till den stegring, som det i penningar uttryckta löneläget undergått, och som enligt lagens principer bör följdriktigt leda till en höjning av sjukpenningen. Vi ha emellertid ansett det vara en brist att ingen utredning om kostnaderna kunnat förebringas, och vi hysa starkare betänkligheter än kommittémajoriteten mot möjligheten att sedermera beröva vissa grupper (här främst de ensamstående) en del av de provisoriskt givna förmånerna vid en övergång till ett system med hustru- och barntillägg. Enligt all erfarenhet möter det utomordentliga svårigheter att minska en förmån utan att ge ersättning åt de personer, som få vidkännas minskningen. Att en förmån kallas provisorisk medför därvidlag ingen reell skillnad. Självfallet utgår vårt resonemang från förutsättningen att statsmakterna i fortsättningen ämna upprätthålla ett stabilt penningvärde.

Socialvårdskommittén har vidare föreslagit, att förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. skall erhålla fortsatt giltighet under ytterligare ett år eller till och med den 31 december 1947.

I sin motivering för detta förslag har kommittén erinrat, att procentsatserna för dyrtidstilläggen vore avpassade så, att de livräntor i anledning av olycksfall i arbete, som bestämts efter det vid krigsutbrottet rådande löneläget, i stort sett komma att jämte dyrtidstillägg uppgå till samma belopp som tillkommer de livräntetagare, vilka genom lönetillägg erhållit compensation för inträdda prisstegringar och fått sina livräntor bestämda efter den sålunda höjda lönenivån. Då de stora arbetstagargrupperna enligt det s. k. ramavtalet i stort sett erhöilo compensation för halva levnadskostnadsstegringen samt då denna vid tillkomsten av den nu gällande dyrtidstilläggsförordningen utgjorde något över 40 procent — socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1935 som basår hade från tidpunkten närmast före världskrigets utbrott stigit från 108 till 153 — bestämdes den allmänna procentsatsen för dyrtidstillägg åt livräntetagare till 20. När förordningen år 1945 erhöil förlängd giltighet, var indextalet ungefär oförändrat — 154 den 1 januari 1945 — varför någon ändring icke gjordes beträffande procenttalet för dyrtidstilläggen. Med hänsyn till svårigheten att för någon längre tid förutsäga den kommande prisutvecklingen ansågs förordningens giltighetstid böra förlängas endast med ett år till och med den 31 december 1946.

Kommittén har härefter anfört följande.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1935 som basår var även den 1 januari 1946 154. Någon sådan förändring av levnadskostnaderna, som kan motivera ändring av procentsatsen för ifrågavarande dyrtidstillägg, har således icke inträffat.

Kommittén har i det föregående föreslagit vissa förhöjningar av maximibeloppen för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen med flera författningar. Därest förslaget vinner bifall, komma ersättningar i anledning av därefter inträffande olycksfall att kunna utgå med avsevärt högre belopp än i jämförliga äldre fall. Dylika ojämnheter hava även tidigare uppkommit i samband med förhöjningar av maximigränsen för arbetsförtjänsten. Vidare kunna stora skillnader mellan livräntornas realvärde i jämförliga fall föreligga till följd av att arbetsförtjänsten beräknats efter olika lönenivåer. Vid dyrtidstilläggens tillkomst ansågs en differentiering av tilläggen efter nämnda förhållanden eller andra omständigheter icke lämpligen kunna ifrågakomma (prop. 1941: nr 316, s. 31). Anledning att frånga denna standpunkt torde icke nu föreligga.

Med hänsyn till det anförda torde dyrtidstillägg enligt nu gällande grunder böra utgå jämväl efter den 31 december 1946. Förordningens giltighetstid synes böra förlängas med ytterligare ett år.

Kommittén har vidare erinrat, att den högsta arbetsförtjänst, varå ersättning finge utgå enligt förordningarna den 24 mars 1938, nr 102 och 103, om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar åt tvångsarbetare och fångar med flera, utgjorde 1 764 kronor, eller samma belopp, vartill arbetsförtjänsten för värnpliktiga lägst skulle antagas uppgå enligt 1927 års militärsättningsförordning, samt att dyrtidskompensation härå finge, enligt av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande meddelade föreskrifter, utgå på sådant sätt, att ersättningsbeloppen komme att uppgå till vad som skulle hava utgått därest maximigränsen för arbetsförtjänsten höjts med 40 procent (till 2 469 kronor 60 öre). Då kommittén framlagt förslag till höjning av ersättningarna till värnpliktiga, borde måhända övervägas en vidgning av utrymmet för nyssnämnda dyrtidskompensation. En dylik förbättring av förmånerna syntes dock icke kommittén påkallad, så länge levnadskostnadsindex icke uppvisade någon stegring. Nu gällande regler för ifrågavarande dyrtidskompensation borde således erhålla förlängd giltighet.

Med hänsyn till att kommittén föreslagit, att kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår enligt 1909 års militärsättningsförordning, skall med avseende å ersättning för tid efter den 30 juni 1946 ersättas av en ny förordning med bestämmelser i samma ämne, har kommittén funnit den i förordningen om dyrtidstillägg förekommande uppräknningen av författningar, varå kungörelsen ägde tillämpning, böra undergå härav föranledd justering.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, anförde vid remiss till lagrådet:

»Olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser om ersättningarnas storlek erhöilo sin nuvarande lydelse genom lagändring år 1941, vilken trädde i kraft

den 1 januari 1942. Genom lagändringen höjdes beloppet av den högsta årliga arbetsförtjänst, efter vilken ersättnings storlek bestämmes, från 3 000 till 3 900 kronor. Sjukpenningsskalan utökades med tre nya klasser, varigenom sjukpenningens maximibelopp höjdes från fem kronor 50 öre till sju kronor; samtidigt vidtogos vissa höjningar av sjukpenningbeloppen i de lägsta klasserna.

Under åren efter krigsutbrottet ha levnadskostnads- och lönenivåerna stigit så avsevärt, att de år 1941 fastställda maximibeloppen för ersättningsarna — vilka närmast byggde på lönestatistik för år 1939 — numera uppenbarligen äro för låga. Den officiella lönestatistiken utvisar, att under år 1943 — uppgifter för senare år ha ännu ej publicerats — den genomsnittliga årslönen för vuxna manliga arbetare inom industri och hantverk, handel och transportväsen m. m., exklusive vissa säsongyrken, utgjorde 4 988 kronor för förmän och 4 115 kronor för övriga. Motsvarande siffror för år 1939 voro respektive 3 927 och 3 167. Medeltalen för de nio ortsgrupperna varierade år 1943 från 3 248 till 5 347 kronor. Endast i de båda lägsta ortsgrupperna, som i stort sett endast omfatta ren landsbygd, lågo medeltalen under 3 900 kronor, medan år 1939 genomsnittslönen endast i de båda högsta ortsgrupperna översteg denna siffra. Sedan år 1943 ha ytterligare lönehöjningar ägt rum.

Socialvårdskommittén har på grundval av dessa siffror föreslagit, att maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten enligt olycksfallsförsäkringslagen skall höjas till 4 800 kronor. Härigenom erhålles utrymme för fyra nya sjukpenningklasser, varigenom sjukpenningens högsta belopp stiger från sju till nio kronor för dag. Högsta beloppet av livränta till den skadade vid hel invaliditet stiger, exklusive det tillägg som i vissa fall utgår vid hjälplöshetstillstånd, från 2 600 till 3 200 kronor för år, och maximibeloppen för livräntor vid olika grader av partiell invaliditet och för livräntor till efterlevande stiga i samma proportion. Högsta beloppet för begravningshjälp stiger från 390 till 480 kronor.

I motiveringen till förslaget har kommittén uttalat, att en höjning av sjukpenningens maximibelopp för såväl ensamstående som familjeförsörjare torde kunna försvåra en ändamålsenlig gradering framdeles av olycksfallsersättningarnas storlek efter försörjningsskyldighet. Med hänsyn härtill har kommittén övervägt, om den ifrågasatta förhöjningen borde få avseende endast på familjeförsörjare, men en sådan differentiering har ansetts vara olämplig ur andra synpunkter. Enligt kommitténs mening borde det emellertid understrykas, att de föreslagna provisoriska bestämmelserna icke skola betraktas såsom normerande i fråga om sjukpenningens storlek för icke-försörjare i den kommande definitiva lagstiftningen.

I de över kommitténs förslag avgivna yttrandena har icke från något håll bestritts, att höjningar av ersättningarnas maximibelopp äro av behovet påkallade. Några erinringar ha i allmänhet icke heller framställts beträffande de föreslagna höjningarnas storlek. Endast svenska arbetsgivareföreningen har uttalat sig för mindre höjningar än kommittén föreslagit; föreningen har

under åberopande av bland annat önskvärdheten att anpassa hjälpen från olycksfallsförsäkringen efter de grunder, som kunna väntas bli normerande för den allmänna sjukförsäkringen, ansett, att sjukpenningens maximibelopp för närvarande icke borde bestämmas till högre belopp än åtta kronor och att den årliga arbetsförtjänstens maximibelopp borde fastställas till 4 300 kronor.

För egen del finner jag det med hänsyn till löneutvecklingen vara i hög grad motiverat, att de av socialvårdskommittén föreslagna förbättringarna av olycksfallsersättningarna komma till stånd. Någon anledning att härvidlag göra skillnad mellan familjeförsörjare och andra synes mig icke föreligga. Att en blivande allmän sjukförsäkring måhända icke kommer att medge lika hög sjukpenning som kommittén nu föreslagit såsom den maximala i fråga om olycksfallsförsäkringen, torde icke utgöra anledning att draga gränsen för denna senare snävare än vad som sakligt sett måste anses befogat. Erforderlig samordning mellan de båda socialförsäkringsgrenarna bör självfallet eftersträvas, men därav följer icke att förmånerna enligt olycksfallsförsäkringslagen skola anpassas efter samma normer som gälla för sjukförsäkringen. Jag ansluter mig fördenskull till vad kommittén föreslagit i fråga om förbättringarnas storlek.

Jag är ense med kommittén därom att de förbättringar av olycksfallsersättningarna som nu föreslås icke böra utgöra hinder för att en allsidig prövning av ersättningsgrunderna kommer till stånd vid den blivande mera genomgripande revisionen av olycksfallsförsäkringen. För min del hyser jag dock den uppfattningen, att det därvid näppeligen kan bli tal om att fastställa lägre ersättningsgrunder än som nu föreslås, om icke lönenivån väsentligt sjunker. Skulle dylika lägre ersättningsgrunder finnas befogade, exempelvis beträffande icke försörjningspliktiga, torde detta dock icke böra föranleda, att ersättningar i anledning av olycksfall, som inträffat under de nu föreslagna bestämmelsernas giltighetstid, sänkas i anledning av den nya lagstiftning på området, som kan bli genomförd.

Enligt det av kommittén framlagda lagförslaget skola de nya reglerna träda i kraft den 1 juli 1946. Betänkligheter häremot ha framförts i vissa yttranden med hänsyn till de organisatoriska svårigheter, som lagändringarnas ikraftträdande under löpande kalenderår kunde väntas medföra. Jag finner det emellertid angeläget, att förbättringarna genomföras så snart ske kan, icke minst med hänsyn till deras stora betydelse i sådana fall, då ett olycksfall medför bestående eller långvarig invaliditet eller den skadade avlider och efterlämnar livränteberättigade anhöriga. Olägenheterna av det merarbete, som föranledes för försäkringsinrättningarna och arbetsgivarna genom att ändringarna träda i kraft före kalenderårets utgång, synes mig icke böra tillmätas utslagsgivande betydelse. Jag tillstyrker därför, att de nya reglerna träda i kraft redan den 1 juli 1946.

För genomförande av de föreslagna ersättningsförbättringarna erfordras ändring i 6 och 9 §§ olycksfallsförsäkringslagen. Tillräcklig anledning att, såsom socialvårdskommittén föreslagit, rubricera lagändringarna såsom allenast provisoriska synes mig icke föreligga, då de såvitt nu kan bedömas torde

komma att upphävas först i samband med att olycksfallsförsäkringslagen i dess helhet ersättes av ny lagstiftning på området. Utan särskild föreskrift bli de ändringar som vidtagas tillämpliga även med avseende å ersättning åt arbetare, som skadas vid olycksfall i arbete för statens räkning, samt å ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen och förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret.

Socialvårdskommittén har föreslagit, att förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. — vilken förordning gäller till och med den 31 december 1946 — skall givas fortsatt giltighet under år 1947. Vid förordningens tillkomst uppgick socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1935 som basår till 153. När förordningen år 1945 erhöll förlängd giltighet, var indextalet ungefär oförändrat — 154 den 1 januari 1945 — varför någon ändring icke gjordes beträffande procentalen för dyrtidstilläggen. Indextalet var även den 1 januari 1946 154. Då sålunda någon sådan förändring av levnadskostnaderna, som kan motivera ändring av procentsatserna för dyrtidstilläggen, icke inträtt, torde förordningens giltighetstid böra i enlighet med socialvårdskommitténs förslag förlängas med ytterligare ett år.

Därest maximibeloppen för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen höjas på sätt jag i det föregående förordat, komma ersättningar i anledning av därefter inträffande olycksfall m. m. att kunna utgå med avsevärt högre belopp än som utgår i jämförliga äldre fall. Såsom socialvårdskommittén erinrat ha dylika ojämnheter också tidigare uppkommit i samband med höjningar av maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten, varjämte stora skillnader mellan livräntornas realvärde i jämförliga fall kunna föreligga till följd av att arbetsförtjänsten beräknats efter olika lönenivåer. Till dessa omständigheter har tidigare hänsyn icke tagits vid dyrtidstilläggens utformning, och socialvårdskommittén har ej ansett anledning föreligga att nu frångå denna ståndpunkt. Landsorganisationen har emellertid funnit påkallat att en utredning göres rörande möjligheten att exempelvis genom särskilda ersättningstillägg åstadkomma en skälig kompensation åt livräntetagare, vilka till följd av tidigare maximeringsregler eller eljest oförmånligare ersättningsgrunder kommit i avsevärt sämre ställning än de vid tillämpning av nu gällande eller föreslagna regler skolat intaga. Detta spörsmål torde lämpligen böra bli föremål för övervägande vid socialvårdskommitténs fortsatta utredning rörande revision av hithörande lagstiftning. Någon åtgärd i anledning av vad försäkringsrådet anfört därom att livräntetagare, som efter gjord ansökan får livräntan utbytt mot ett engångsbelopp, går förlustig dyrtidstillägget finner jag ej skäl att för närvarande föreslå.

I samband med att åt bestämmelserna om dyrtidstillägg gives förlängd giltighet torde en mindre jämkning böra göras i avfattningen av 4 § i förordningen om dyrtidstillägg. Enligt nämnda lagrum skall dyrtidstillägg bestämmas och utgivas av riks försäkringsanstalten. Förordningen om dyrtidstillägg avser emellertid jämväl ersättningar, vilka enligt Kungl. Maj:ts förordnande skola utgå enligt grunderna i de i förordningen avsedda författningarna. Då

en del dylika ersättningar utbetalas av statskontoret, synas jämväl dyrtidstilläggen därå böra bestämmas och utbetalas av nämnda ämbetsverk. Med hänsyn härtill torde i 4 § förordningen om dyrtidstillägg böra föreskrivas, att dyrtidstillägg skall bestämmas och utbetalas av riks försäkringsanstalten, eller, där med avseende å ersättning som enligt Konungens förordnande skall utgå enligt grunderna i någon av de i 2 § angivna lagar och författningar Konungen förordnat att ersättningen skall utgivas av annan myndighet, av denna.

Därest kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med avseende å ersättning för tid efter den 30 juni 1946 avlöses av ny författning i ämnet — varom chefen för försvarsdepartementet enligt vad jag inhämtat senare kommer att framlägga förslag — bör den i 2 § dyrtidstilläggsförordningen intagna förteckningen över lagar och författningar från och med den 1 juli 1946 ändras i enlighet därmed.

Även förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m., torde böra erhålla fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947.

Vidare torde böra begäras riksdagens medgivande för Kungl. Maj:t att åt personer, vilka i anledning av olycksfall eller sjukdom som inträffat efter 1941 års ingång äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt någon av förordningarna den 24 mars 1938 om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller åt fångar m. fl. jämväl för tiden den 1 januari—den 31 december 1947 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent. I likhet med socialvårdskommittén finner jag anledning icke föreligga att föreslå någon utvidgning av rätten till sådan dyrtidskompensation.»

Lagrådet, vars utlåtande inhämtats över det genom propositionen nr 251 framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 6 och 9 §§ lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet.

Genom propositionen nr 251 föreslås, att maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten enligt olycksfallsförsäkringslagen höjes från 3 900 till 4 800 kronor. Utrymme har härigenom erhållits för fyra nya sjukpenningklasser. Sjukpenningens högsta belopp kommer enligt detta ändringsförslag att uppgå till nio kronor. För närvarande är samma belopp sju kronor. I motionen II: 523 föreslås, att de fyra lägsta sjukpenningklasserna i olycksfallsförsäk-

ringslagen borttagas och att sjukpenningens belopp i återstående sjukpenningklasser genomgående höjes med en krona 25 öre i de lägre och en krona 50 öre i de högre klasserna. Vidare föreslås i motionen II: 523, att minimigränsen för den årliga arbetsförtjänsten enligt olycksfallsförsäkringslagen höjes från 450 till 1 485 kronor.

Olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser om ersättningarnas maximibelopp fastställdes år 1941. Sedan dess ha arbetslönerna stigit. Löneutvecklingen har varit sådan, att en höjning av maximibeloppen torde vara väl motiverad. Utskottet finner den i propositionen föreslagna höjningen av arbetsförtjänstens maximibelopp och därav föranledda ökningen av antalet sjukpenningklasser väl avvägd. Den i motionen II: 523 föreslagna allmänna höjningen av sjukpenningbeloppen innebär ett avsteg från den till grund för olycksfallsförsäkringslagen liggande principen att i runt tal med två tredjedelar ersätta den skadade för förlorad arbetsförtjänst. Denna princip kan givetvis ändras och utgör således icke i och för sig något hinder för en höjning av sjukpenningbeloppen. Med hänsyn till att socialvårdskommittén för närvarande arbetar på en allmän revision av olycksfallsförsäkringslagen och förslag till ny lagstiftning på området snart torde komma att framläggas, synes det emellertid icke lämpligt att nu i samband med provisoriska förbättringar i olycksfallsförsäkringslagen ingå på frågan om en allmän höjning av sjukpenningbeloppen och därmed även frågan om proportionen mellan ersättning och arbetsförtjänst.

För små inkomstagare äro ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen mycket låga. Ur denna synpunkt kan förslaget i motionen II: 523 att höja minimigränsen för den årliga arbetsförtjänsten och i samband därmed slopa de lägsta sjukpenningklasserna synas skäligt, men utan närmare utredning kan icke avgöras om detta kan ske utan att medföra olämpliga konsekvenser. Enligt utskottets mening bör även denna fråga anstå i avbidan på den pågående allmänna revisionen av olycksfallsförsäkringslagen.

Utskottet avstyrker således de i motionen II: 523 framlagda förslagen i nu angivna hänseenden.

I propositionen nr 251 föreslås, att ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen skola träda i kraft den 1 juli 1946. Lagändringarnas ikraftträdande under löpande kalenderår torde i vissa hänseenden komma att medföra organisatoriska svårigheter. Önskvärdheten av att de föreslagna provisoriska förbättringarna genomföras så snart som möjligt gör emellertid, att utskottet icke anser sig kunna ifrågasätta en senare tidpunkt för ikraftträdandet än den föreslagna.

Enligt övergångsbestämmelserna till den i propositionen nr 251 föreslagna lagen om ändring i olycksfallsförsäkringslagen skall ersättningsanspråk, som grundas å olycksfall, vilket inträffat före lagändringarnas ikraftträdande, bedömas enligt äldre lag. I motionen II: 523 föreslås, att ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen efter den 1 juli 1946 skola tillämpas även beträffande olycksfall, som inträffat dessförinnan. Om de föreslagna ändring-

arna i olycksfallsförsäkringslagen genomföras, komma ersättningar på grund av därefter inträffande olycksfall att kunna utgå med avsevärt högre belopp än i jämförliga äldre fall. Såsom socialvårdskommittén framhållit ha sådana ojämnheter uppkommit även tidigare i samband med förhöjningar av maximigränsen för arbetsförtjänsten. Dessutom kunna emellertid stora skillnader ha uppkommit mellan livräntor i jämförliga fall till följd av att arbetsförtjänsten beräknats efter olika lönenivåer. Kostnaderna för olycksfallsförsäkringen bestridas av arbetsgivarna genom försäkringsavgifter. Det är därför icke möjligt att på det sätt som föreslagits i motionen II: 523 göra lagändringarna tillämpliga i fråga om redan inträffade olycksfall. De ovan angivna olikheterna skulle också endast delvis kunna åtkommas på detta sätt. I ett remissyttrande till Kungl. Maj:t har landsorganisationen framhållit, att utredning borde ske av frågan om möjligheten att exempelvis genom särskilda ersättningstillägg åstadkomma en skälig kompensation åt livräntetagare, som till följd av tidigare maximeringsregler eller eljest oförmånligare ersättningsgrunder kommit i betydligt sämre ställning än de vid tillämpning av nu gällande eller föreslagna regler skolat intaga. Departementschefen har i propositionen uttalat, att detta spörsmål lämpligen bör bli föremål för socialvårdskommitténs fortsatta utredning rörande revision av hithörande lagstiftning. Utskottet ansluter sig till departementschefens uttalande och avstyrker motionen II: 523 även i denna del.

Enligt 10 § första stycket olycksfallsförsäkringslagen äger försäkringsinrättning, i vilken den skadade är försäkrad, att när helst och under så lång tid, sådant finnes lämpligt, bereda den skadade vård å sjukvårdsanstalt. Försäkringsinrättningen har sedan enligt andra stycket i samma paragraf rätt att till täckande av kostnaden för vården avdraga högst hälften å den sjukpenning, som under tiden för vården tillkommer den skadade, varvid dock skälig hänsyn skall tagas till den skadades försörjningsplikt mot maka och vissa anhöriga. I syfte att bereda skadad arbetare rätt till sjukhusvård utan avdrag å sjukpenning föreslås i motionen I: 344 en ändring i 6 § första stycket 1) a) olycksfallsförsäkringslagen. Den av motionären föreslagna ändringen förutsätter ändring även i 10 § olycksfallsförsäkringslagen. Orsaken till att försäkringsinrättning erhållit rätt att göra avdrag å sjukpenningen för sjukhuskostnaderna — oaktat den skadade är berättigad till fri läkarvård och medicin — torde vara, att den skadade under sjukhusvistelsen erhåller fri kost och fri bostad m. m. Otvivelaktigt tala emellertid vissa skäl för motionens syfte. Utan närmare utredning är det dock icke möjligt att bedöma i vilken utsträckning förslaget i motionen kan realiseras. Frågan om försäkringsinrättnings rätt att göra avdrag å sjukpenning för sjukhuskostnader synes dessutom böra tagas upp vid en allmän revision av olycksfallsförsäkringslagen och icke i samband med de nu föreslagna provisoriska förbättringarna. Av vad ovan anförts framgår, att socialvårdskommittén är sysselsatt med en sådan revision och att resultatet därav snart torde komma att framläggas. Det i motionen berörda spörsmålet torde lämpligen böra an-

stå till dess. Utskottet avstyrker därför det i motionen I: 344 framlagda förslaget.

I den till årets riksdag avlämnade propositionen nr 250, som tillstyrkts av andra lagutskottet, föreslås, att kungörelsen den 18 juni 1925 angående höjning av ersättning, som utgår jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med avseende å tid efter den 30 juni 1946 ersättes med en ny författning. Därest detta förslag antages av riksdagen, bör såsom föreslås i propositionen nr 251 den i 2 § förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. intagna förteckningen över lagar och författningar ändras i enlighet därmed. Utskottet tillstyrker detta förslag. Då emellertid motsvarande ändring synes böra vidtagas i 3 § i 1943 års förordning, föreslår utskottet en sådan ändring.

I övrigt har utskottet icke något att erinra mot de genom propositionen nr 251 framlagda författningsförslagen.

Utskottet har icke något att erinra mot ovan omförmälda i propositionen nr 265 gjorda anslagsäskanden eller mot det i propositionen nr 251 begärda medgivandet för Kungl. Maj:t att i vissa fall bevilja dyrtidskompensation åt personer, som äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om dylik ersättning åt fångar m. fl.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

A. att riksdagen med avslag å motionerna I: 344 och II: 523 måtte antaga följande vid propositionen nr 251 fogade förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 6 och 9 §§ lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att 6 och 9 §§ lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

6 §.

Har arbetare — — — ersättning utgivas:

1) om olycksfallet — — — av arbetsförmågan:

a) så länge — — — och dylikt;

b) under förutsättning — — — följande tabell:

¹ Senaste lydelse av 6 och 9 §§, se SFS 1941: 940.

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
—	675	1	50
675	945	2	—
945	1 215	2	50
1 215	1 485	2	75
1 485	1 755	3	25
1 755	2 025	3	50
2 025	2 295	4	—
2 295	2 565	4	50
2 565	2 835	5	—
2 835	3 105	5	50
3 105	3 375	6	—
3 375	3 645	6	50
3 645	3 915	7	—
3 915	4 185	7	50
4 185	4 455	8	—
4 455	4 725	8	50
4 725	—	9	—

2) om olycksfallet — — — höjande av arbetsförmågan.
 På därom — — — gällande beräkningsgrunder.
 Kan vid — — — den skadade.
 På grund — — — av arbetsförmågan.

9 §.

Den årliga — — — vilket olycksfallet inträffat.

Har den — — — ej inträffat.

Utgöres avlöning — — — finnas tillämpliga.

Överstiger den årliga arbetsförtjänsten fyratusenåttahundra kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten fyrahundrafemtio kronor, skall den beräknas till detta belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1946. Ersättningsanspråk, som grundas å olycksfall, vilket inträffat före nämnda dag, skall dock bedömas enligt äldre lag.

B. att riksdagen, med förklarande att det genom propositionen nr 251 framlagda förslaget till förordning om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ förordningen den 30 juni 1943 (nr

449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. samt om fortsatt giltighet av förordningen icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Förordning

om ändrad lydelse av 2 och 4 §§ förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. samt om fortsatt giltighet av förordningen.

Härigenom förordnas, dels att 2 och 4 §§ förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., vilken förordning gäller till och med den 31 december 1946¹, skola från och med den 1 juli 1946 erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels ock att förordningen med sålunda ändrad lydelse skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947.

Förordning

om ändrad lydelse av 2, 3 och 4 §§ förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. samt om fortsatt giltighet av förordningen.

Härigenom förordnas, dels att 2, 3 och 4 §§ förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., vilken förordning gäller till och med den 31 december 1946¹, skola från och med den 1 juli 1946 erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels ock att förordningen med sålunda ändrad lydelse skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947.

2 §.

De lagar och författningar, som avses i 1 §, äro:

lagen den 5 juli 1901 — — — i arbete,
 förordningen den 18 juni 1909 — — — under militärtjänstgöring,
 lagen den 17 juni 1916 — — — i arbete,
 kungörelsen den 30 november 1917 — — — statens räkning,
 kungörelsen den 10 juni 1921 — — — livräntor m. m.,
 förordningen den 1 juni 1923 — — — års världskrig,
 förordningen den 18 juni 1927 — — — under militärtjänstgöring,
 lagen den 14 juni 1929 — — — vissa yrkessjukdomar,
 förordningen den 24 mars 1938 — — — tvångsarbetare m. fl.,
 förordningen den 24 mars 1938 — — — fångar m. fl.,
 kungörelsen den 8 april 1938 — — — statens räkning,
 förordningen den 3 juni 1938 — — — i arbete samt
 förordningen den 1946 (nr) angående höjning av ersättningar,

¹ Se SFS 1945: 268.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

3 §.

Å sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89), förordningen den 1946 (nr) angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, eller, såvitt angår ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom som drabbat värnpliktig, förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) utgår dyrtidstillägg med 40 procent av förmånens belopp.

Å sjukpenning — — — mot sjukpenning.

Dyrtidstillägg å — — — frivillig försäkring.

4 §.

Dyrtidstillägg bestrides av statsmedel samt bestämmes och utgives av riks-försäkringsanstalten eller, där med avseende å ersättning, som enligt Konungens förordnande skall utgå enligt grunderna i någon av de i 2 § angivna lagar och författningar, Konungen förordnat att ersättningen skall utgivas av annan myndighet, av denna. Bolag, som avses i 4 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete, åligger att samtidigt med utbetalning av livränta förskottsvis utgiva dyrtidstillägg därå enligt denna förordning.

C. att riksdagen måtte antaga följande vid propositionen nr 251 fogade förslag till

Förordning

om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 19 maj 1944 angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr

375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m., vilken förstnämnda förordning gäller till och med den 31 december 1946,¹ skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947.

D. att riksdagen måtte under femte huvudtiteln för budgetåret 1946/47 såsom *förslagsanslag* anvisa

a) till *Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete* 336 000 kronor;

b) till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* 3 900 000 kronor; och

c) till *Bidrag till fiskares försäkring* 160 000 kronor; samt

E. att riksdagen måtte medgiva att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkes-sjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., må för tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december 1947 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

Stockholm den 12 juni 1946.

På sammansatt stats- och andra lagutskotts vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från statsutskottet: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Mannerskantz*, *Mårtensson**, *Näsström**, *Albertsson* och *Pettersson* i Dahl; samt

från andra lagutskottet: herrar *Norman*, *Löfvander*, *Nils Elowsson*, *Hagård**, *Andersson* i Alfredshem* och *Jacobsson* i Igelsbo.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

¹ Se SFS 1945: 269.